

GENERALE OVERSTE VAN DE ONGESCHOEIDE KARMELIETEN

Corso d'Italia, 38

00198 Roma- Italia

AAN DE ONGESCHOEIDE KARMELIETESSEN EN DE ONGESCHOEIDE KARMELIETEN
Brief aan de gehele Orde over machtsmisbruik en seksueel misbruik

Dierbare zusters,
Dierbare broeders,

Met deze brief wil ik u enkele aanwijzingen geven over het pijnlijke thema van misbruiken in het religieuze leven, waaronder in het bijzonder machtsmisbruik en seksueel misbruik. De Kerk is zich bewust van deze trieste realiteit. De communicatiemedia hebben de aanwezigheid van seksuele misbruiken in de Kerk (zowel aan minderjarigen als aan volwassenen) aan het licht gebracht en we zijn ons allemaal bewust van deze realiteit. Vroeger bleef dit stil en geheim en werd gevraagd niet te spreken of aan de kaak te stellen, nu is alles gelukkig veranderd in de Kerk en ook in de civiele maatschappij.

Als pater generaal van de Orde heb ik in deze jaren gemerkt dat wij, de Ongeschoeide Karmelieten, niet vrij zijn van het gevaar van de verschillende vormen van misbruik waartegen de Kerk ons waarschuwt en corrigeert: misbruik van gezag, van macht, seksueel misbruik, van geweten, enz.

1. De gave van een religieuze roeping

Ik zou willen beginnen met in herinnering te brengen hoe de Kerk ons, mannelijke en vrouwelijke religieuzen, ziet. In de Kerk zijn we een gave. Het Tweede Vaticaans Concilie bevestigt in de Dogmatische Constitutie over de Kerk *Lumen Gentium*: "*De evangelische raden van godgewijde maagdelijkheid, armoede en gehoorzaamheid, gesteund op het woord en het voorbeeld van de Heer en aanbevolen door de apostelen, de kerkvaders, leraars en herders, zijn aldus een goddelijke gave die de Kerk van haar Meester ontving en ze met zijn genade altijd bewaart*" (LG 43). In het decreet over het religieuze leven *Perfectae Caritatis* wordt gezegd: "*hoe het streven naar de volmaakte liefde door de evangelische raden zijn oorsprong vindt in de leer en het voorbeeld van de goddelijke Meester en hoe het verschijnt als een bijzonder duidelijk teken van het hemelse rijk.*" (PC 1).

In hetzelfde *Lumen Gentium* stelt het Concilie de professie van de evangelische raden voor als een totale gave van de persoon aan God en als een teken en stimulans voor alle leden van de Kerk: "*Door geloften of andere gewijde banden die daarmee op hun manier overeenkomen, verplicht de gelovige zich tot de drie voornoemde evangelische raden en wordt hij volledig eigendom van God, die hij boven alles liefheeft, zodat hij op een nieuwe en bijzondere rechtsgrond in de dienst van God en van Gods eer is opgenomen. ...Zo verschijnt de professie van de evangelische raden als een teken dat alle leden van de Kerk krachtig kan en moet aantrekken om de plichten van hun christelijke roeping met ijver na te komen.*" (LG 44).

2. Het machtsmisbruik

Paus Franciscus bevestigde op 25 augustus 2018 in Ierland dat, onder de verschillende soorten misbruik, "*seksueel misbruik niet het eerste is. Het eerste is het misbruik van macht en geweten*" (*Civiltà Cattolica*, 4038 [2018], 449). Het probleem van machtsmisbruik in de kerk is breder dan seksuele intimidatie of misbruik. Seksueel misbruik is een van de uitingen van machtsmisbruik.

Wat is machtsmisbruik? Misbruik van macht bestaat uit het te buiten gaan van de eigen bevoegdheden of, eenvoudigweg, het overschrijden van de grenzen die aan het kerkelijk gezag zijn gesteld. Als we het hebben over misbruiken, is het noodzakelijk om rekening te houden met enkele beperkingen bij de uitoefening van gezag. In de Kerk is gezag dienstbaarheid, en het voorbeeld is Jezus, die "*niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen*" (Mc 10,45).

Volgens de *Codex van Canoniek Recht* moeten oversten hun functie vervullen en hun gezag uitoefenen in overeenstemming met de bepalingen van het universele recht en het eigen recht (vgl. can. 617). Dit betekent dat de macht van de oversten niet willekeurig of

naar eigen goeddunken kan worden uitgeoefend. Naast de universele wet van de Kerk, is er de eigen wet van elk religieus instituut, dat tot doel heeft zijn geestelijk erfgoed en zijn eigen charisma te beschermen. Oversten zijn geen managers van een bedrijf, maar zijn geroepen om het charisma van hun religieuze familie te bewaken.

Afhankelijk van het voorwerp van misbruik, kan een onderscheid worden gemaakt tussen machtsmisbruik, dat impliceert het te buiten gaan van de wettelijke bevoegdheden, en geestelijk misbruik, ook bekend als misbruik van geweten, dat het overschrijden impliceert van het vastgestelde forum of de vastgestelde ruimte van handelen. In het canonieke recht wordt onderscheid gemaakt tussen het *externe forum*, dat overeenkomt met externe objectieve criteria, en het *interne forum*, dat overeenkomt met het eigen persoonlijke geweten. Het *interne forum*, betekent strikt genomen, dat wat wordt gedeeld in de biecht of in de geestelijke begeleiding. In deze zin bestaat geestelijk misbruik uit een binnendringen in een sfeer die toebehoort aan andere instanties, zoals de ruimte van het geweten, dat is voorbehouden aan de bedienaar van het verzoeningssacrament of het Apostolisch Penitentieaire.

Deze verduidelijking is uiterst belangrijk, omdat religieuze gehoorzaamheid aan superieuren alleen bindend is wanneer zij handelen binnen de reikwijdte van hun bevoegdheden, die onder andere worden aangeduid door hun eigen recht, d.w.z. de Constituties, en in de ruimte van het juiste forum (*het externe forum*). Elke eventuele overschrijding van hun bevoegdheden door superieuren maakt hun beslissingen ondoeltreffend en verplichten bijgevolg niet tot gehoorzaamheid. Tegelijkertijd leidt het overschrijden van de eigen bevoegdheden tot machtsmisbruik.

De *Codex van Canoniek Recht* benadrukt de ernst van de misbruiken en stelt de straffen vast voor degenen die "misbruik maakt van het kerkelijke macht, een kerkelijk ambt of een kerkelijke bediening" (can. 1378 §1). Tot bestuursmacht ...die ook jurisdictiemacht genoemd wordt, zijn volgens de voorschriften van het recht bekwaam zij die een heilige wijding ontvangen hebben. (can. 129), terwijl " § 1 Een kerkelijk ambt is elke taak krachtens hetzij goddelijke hetzij kerkelijke ordening duurzaam ingesteld, uit te oefenen tot een geestelijk doel." (can. 145 §1).

Op basis van het document *Voor nieuwe wijn, nieuwe wijnzakken*, van de toenmalige Congregatie voor de Instituten van het Gewijde Leven en de Sociëteiten van het Apostolisch Leven (2017) kunnen enkele gevallen van machtsmisbruik worden geïdentificeerd:

- Alles centraliseren in de persoon die het gezag uitoefent, waarbij bestuurlijke hulporganen zoals de Raad of het Kapittel worden omzeild.
- Verzuimen van juiste en adequate informatie te verstrekken.
- Niet-naleving van canonieke normen.
- Manipulatie van de vrijheid en de waardigheid van mensen, door "hen te reduceren tot een totale afhankelijkheid die hun waardigheid en zelfs hun fundamentele mensenrechten kwetst" (n. 20).

- Beperking of afschaffing van medeverantwoordelijkheid tussen de leden van de gemeenschap.
- Behoud van het *status quo* met argumenten als: “het is altijd zo gedaan” (n. 19).
- Al vele jaren geen verandering in het toekennen van functies.

Tijdens de bijeenkomst in Nemi met de voorzitters en afgevaardigden van de Federaties en Associaties van de Ongeschoeide Karmelietessen voor de herziening van de *Constituties* in april 2024, hebben we duidelijk gesproken over de noodzaak van onderscheiding en begeleiding. Ik raad u aan de conferentie “*De Teresiaanse Karmel vandaag*” te herlezen. Ik herinner me enkele belangrijke ideeën: "verstikkende omgevingen en overmatige controle (ik heb het niet over de noodzaak van orde en discipline) bestaan nog steeds in kloosters en conventen, waardoor het vertrouwen wordt geschaad en zoveel verdriet wordt veroorzaakt. Teresa wil een veeleisende stijl en een genereuze toewijding, in een klimaat van vertrouwen, van vrijheid, waar men kan ademen en waar "iedereen van elkaar moet houden". Tegenwoordig zijn er ook enkele kwalen: manipulators begiftigd met charme, mensen die verleiden, die een vriendelijke en fascinerende kant hebben en geen tegenstanders of andersdenkenden accepteren. Ze houden van je, maar de dag dat je niet op hun muziek danst, maken ze je het leven onmogelijk. Er bestaat ook emotionele chantage en misbruikers veranderen in slachtoffers als ze worden tegengesproken of als er een andere mening is. We moeten onze ogen openen en gemeenschappen creëren waar er transparantie en waarheid is, met volwassen mannen en vrouwen die hun eigen grenzen erkennen en zich laten helpen. We moeten ons leven opruimen en "ons ontdoen van misleiding". Het is noodzakelijk om degenen te helpen die, om hun complexen te beschermen, hun toevlucht nemen tot strengheid en een overmatige autoritaire houding jegens anderen” (Miguel Márquez Calle, *El Carmelo Teresiano hoy* [Nemi, 16 april 2024]).

Aan de andere kant moeten we ook het gevaar vermijden om elke uitoefening van gezag of correctie als machtsmisbruik te beschouwen. Er bestaat namelijk het risico van een overdreven subjectivisme: om - zonder onderscheiding of oprechte dialoog - elke suggestie of instelling van meerderen als misbruik te beschouwen. Met de gelofte van gehoorzaamheid hebben wij religieuzen vrijwillig aanvaard om altijd en in alles de wil van God te zoeken, en de bemiddeling van de oversten is een waardevolle hulp. Het is niet aanvaardbaar om ons te onttrekken aan de verplichting die we hebben om de legitieme beslissingen van de oversten te gehoorzamen onder het voorwendsel van mogelijk misbruik van gezag.

3. Seksueel misbruik in het godgewijde leven

Het is bekend dat we de laatste jaren op sociale netwerken publicaties lezen over misbruik binnen de Kerk, niet alleen tegen minderjarigen, maar ook tegen zusters; meestal is de misbruiker in deze gevallen een mannelijke religieus.

In de Teresiaanse Karmel zijn er helaas gevallen geweest van religieuze priesters die zusters hebben misbruikt. Zij vertrouwden deze priesters als gezaghebbenden (oversten), biechtvaders, geestelijke leiders of als broeders met hetzelfde charisma. Sommige van

onze broeders hebben gefaald in hun religieuze toewijding en in hun verantwoordelijkheden als oversten, biechtvaders, geestelijke leiders en als broeders.

In de afgelopen jaren heeft de Kerk enkele documenten gepubliceerd die helpen om de trieste realiteit van seksueel misbruik aan te pakken. Het motu proprio *Vos estis lux mundi* [Gij zijt het licht van de wereld] (VELM) van paus Franciscus (gepubliceerd op 7 mei 2019 en bijgewerkt op 25 maart 2023), de vrucht van een ontmoeting in Rome tussen de paus en alle voorzitters van de bisschoppenconferenties van de universele Kerk, is een interdisciplinair document dat moet worden uitgevoerd vanuit de verschillende dicasteries: Geloofsleer, Oosterse Kerken, Bisschoppen, Evangelisatie, Clerus en Instituten van het Gewijde Leven en de Sociëteiten van het Apostolisch Leven (cf. VELM, art. 7).

In dit document van de Universele Kerk wordt seksueel misbruik beschouwd als een misdaad die ernstige schade toebrengt aan de slachtoffers: *“De misdaden van seksueel misbruik beledigen Onze Heer, veroorzaken lichamelijke, psychische en geestelijke schade aan de slachtoffers en schaden de gemeenschap van de gelovigen.”* (VELM, Inl.).

- *"Misdaden van seksueel misbruik beledigen Onze Heer."* In dit geval is seksueel misbruik binnen het gewijde religieuze leven een misdaad: het is een misdaad door de schending van de gelofte van kuisheid, van religieuze toewijding en zelfs van het sacrament van de biecht, wanneer het in deze context gebeurt (vgl. can. 1395 §3).
- *"Ze veroorzaken fysieke, psychologische en geestelijke schade aan de slachtoffers."* De negatieve gevolgen voor het slachtoffer van welke vorm van seksueel misbruik dan ook zijn objectief. Zelfs als de slachtoffers volwassenen zijn en geen minderjarigen, laat misbruik in een context van vertrouwen ten opzichte van de misbruiker – of dat nu binnen het sacrament van verzoening, van geestelijke begeleiding of van vorming is – altijd diepe wonden achter die moeilijk te helen zijn. Het slachtoffer moet psychologische of psychiatrische hulp zoeken om de trauma's van seksueel misbruik op een van de bovengenoemde gebieden te boven te komen.
- *"Ze schaden de gemeenschap van de gelovigen."* De hele gemeenschap wordt getroffen door het schandaal van de misbruiken door priesters of religieuzen gepleegd, die pijn en ontsteltenis veroorzaken bij alle gelovigen.

Paus Franciscus wijst ons op de stappen om misbruik in de Kerk te voorkomen: *“Opdat deze gevallen, in al hun vormen, niet meer zouden gebeuren, is een voortdurende en diepgaande bekering van de harten nodig, vergezeld van concrete en doeltreffende acties waarbij iedereen in de Kerk betrokken is, zodat persoonlijke heiligheid en moreel engagement bijdragen tot het bevorderen van de volle geloofwaardigheid van de evangelieverkondiging en de doeltreffendheid van de zending van de Kerk”* (VELM, Intr.).

- *"Opdat deze gevallen, in al hun vormen, niet meer zouden gebeuren."* Geconfronteerd met deze pijnlijke realiteit heeft de Kerk middelen, documenten en vormingsprogramma's aangeboden om seksueel misbruik te bestrijden en te voorkomen.

- *"Er is een voortdurende en diepgaande bekering van de harten nodig."* De eerste oproep van de Kerk om seksueel misbruiken te confronteren en te bestrijden is de oproep tot bekering van het hart, waarvoor bekering van geest en ideeën noodzakelijk en essentieel is. God werkt in het hart van allen en geeft de gave van bekering; toch zal er geen echte bekering zijn als er geen bekering is van de manier van denken die de bekering van het hart en een nieuw gedrag in de persoon motiveert. God is echter vrij om op elk moment en in elke omstandigheid te handelen en bekering te verlenen.
- *"Vergezeld van concrete en doeltreffende acties waarbij iedereen in de Kerk betrokken is."* Concrete acties zullen doeltreffend zijn in de mate dat men zich laat leiden door de Geest van innerlijke en uiterlijke bekering. Het is noodzakelijk om de stap te zetten – wat al een bekering is – om het slachtoffer te verwelkomen met alles wat hij heeft geleden, de agressor te confronteren met de waarheid van zijn daden en de bijbehorende sancties toe te passen, of ze nu bestraffend of medicinaal zijn. Over het algemeen hebben we de neiging om de agressor te beschermen, en daarom zijn de gevolgen voor de Kerk pijnlijk en verdrietig geweest. Bekering van het hart impliceert de smeekbede tot God om bekering wat betreft het denken, de rede, de aanklacht van het slachtoffer en de verantwoordelijkheid van de agressor.
- *"Op zo'n manier dat persoonlijke heiligheid en morele betrokkenheid kunnen bijdragen tot het bevorderen van de volledige geloofwaardigheid van de evangelieverkondiging en de effectiviteit van de zending van de Kerk."* Volgens het Tweede Vaticaans Concilie is het religieuze leven een teken van de toekomstige goederen en een anticipatie op het eeuwige leven (vgl. LG 44). Het feit van misbruik in het religieuze leven besmeurt het godgewijde leven in al zijn dimensies, tot op het punt dat het de kerkelijke zending zelf bezoedelt.

Het is daarom heel belangrijk, en ik vraag, dat men in de vormingsprogramma's van de Ongeschoeide Karmelieten en de Ongeschoeide Karmelietessen kwesties over dialoog, oprechtheid, samenwerking en ware vriendschap, vooral met betrekking tot de affectiviteit en de seksualiteit worden aangepakt op een respectvolle manier en met de hulp van competente personen. Dat vormelingen in vormingsmeesters en begeleiders (die volwassen mensen moeten zijn) voldoende vertrouwen kunnen vinden om hun trauma's, wonden, moeilijkheden, uitdagingen en vooral de rijkdommen die de gave van kuisheid inhoudt, te kunnen uiten. Dit is een thema dat altijd moet rijper worden, gecultiveerd zonder engelachtigheid, zonder minachting voor het lichaam, de schoonheid van Gods schepping erkennend, met dankbaarheid beleefd in een familiegemeenschap. Het is een realiteit die altijd verzorgd en begeleid moet worden.

4. Het misdrijf van seksueel misbruik en het toedekken

Seksueel misbruik, gekoppeld aan misbruik van gezag, is een ernstige aanslag op de waardigheid van de kinderen van God en is vooral ernstig wanneer het voorkomt binnen de Kerk en in het godgewijde leven. De apostel Paulus schrijft aan de christenen in Korinthe: "Weet gij niet, dat uw lichaam de tempel is van de heilige Geest, die in u is, die

gij van God ontvangen hebt” (1 Kor 6,19). De Kerk heeft terecht de maatregelen versterkt om misbruik te voorkomen en misbruikers te straffen.

In het motu proprio *Vos estis lux mundi* wordt ingegaan op wie de onderwerpen zijn en het toepassingsgebied van het misdrijf van seksueel misbruik. Met betrekking tot individuen wordt aangegeven dat " §1. *Deze normen van toepassing zijn op meldingen betreffende geestelijken of leden van de Instituten van het Gewijde Leven of Sociëteiten van het Apostolisch Leven en moderatoren van internationale verenigingen van gelovigen die erkend of opgericht zijn door de Apostolische Stoel.*" De misdaden waarnaar wordt verwezen zijn misdaden tegen het zesde gebod van de Decaloog: "het dwingen van iemand, door geweld of bedreiging of door misbruik van het gezag, om seksuele handelingen te verrichten of te ondergaan" of gepleegd "*met een minderjarige of met een persoon die gewoonlijk een onvolmaakt gebruik van de rede heeft of met een kwetsbare volwassene*" (VELM 1,1).

In de nieuwe canonieke strafwetgeving, hervormd door paus Franciscus in 2021, zijn straffen toegevoegd voor degenen die "door geweld, bedreiging of misbruik van zijn gezag, een misdrijf pleegt tegen het zesde gebod van de Decaloog of iemand dwingt seksuele handelingen te verrichten of te ondergaan"; deze straffen gelden zowel voor geestelijken (can. 1395 §3), "als voor ieder lid van een Instituut van gewijd leven of een Sociëteit van Apostolisch leven, en voor iedere gelovige die een waardigheid geniet of een ambt of functie bekleedt in de Kerk" (can. 1398 §2).

Na deze korte reflectie vraag ik, samen met de hele Kerk en de Orde, aan alle religieuzen die in de Teresiaanse Karmel zijn gewijd om niet verder te gaan in de cultuur van zwijgen en toedekken. Integendeel, we moeten alle vormen van seksueel misbruik of seksuele intimidatie aan de kaak stellen. Zwijgen heeft geen positieve resultaten opgeleverd, noch voor de Kerk noch voor de Orde. Er is geen plaats in de Kerk of in de Teresiaanse Karmel voor misbruikers die geen berouw tonen, die in hun zonde volharden, die hun ziekte niet erkennen. Degenen die enige zwakte of ziekte op dit gebied hebben, moeten onmiddellijk hulp zoeken, voordat ze iemand schade toebrengen. We zijn allemaal zondaars, dus hebben we allemaal bekering, hulp nodig en laten we ons nederig leiden en corrigeren.

De oproep van de laatste pausen tot "nultolerantie" in gevallen van misbruik van minderjarigen geldt ook voor gevallen van misbruik van religieuze vrouwen. Niemand kan het zich veroorloven om een aan God gewijd persoon te belagen of te misbruiken, laat staan onder het voorwendsel van "theologieën" van het lichaam, van de seksualiteit of van de vrijheid, die misbruik en manipulatie maskeren.

Als pater generaal van de Orde vraag ik vergiffenis aan allen die, in de context van de Karmel, geleden hebben of lijden onder enige vorm van misbruik door een van onze broeders of zusters, religieus of leek. Degenen die enige neiging tot misbruik hebben, spoor ik aan onverwijd hulp te zoeken en zich te laten begeleiden, om geen schade te veroorzaken of het te herstellen voor het geval u het al hebt begaan. Ik vraag voor alle slachtoffers de genezing van hun angsten, van hun wonden en het herstel van hun vrijheid, hun vreugde en hun waardigheid.

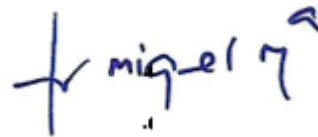
Vandaag de dag betekent wandelen in de waarheid voor de Teresiaanse Karmel elke vorm van misbruik aan de kaak stellen en werken om gerechtigheid en naastenliefde te vinden. Laten we er niet bij betrokken raken door angst of vals respect. We moeten bang zijn voor leugens, niet voor de waarheid. Aan allen vraag ik nederigheid om ons te laten onderscheiden en corrigeren, gebed, moed, oprechtheid.

De passie van de heilige Teresa was om een Karmel te creëren die in waarheid en in een gezonde gemeenschap met God en met anderen zou wandelen. Wandelen in de waarheid, met oprechtheid en vertrouwen, in ware vriendschap, is het Teresiaanse ideaal. Laten we zorg dragen voor deze kostbare schat die God ons heeft gegeven.

Asunción (Paraguay)

21 november 2024

Feest van de Opdracht van Maria in de Tempel

A handwritten signature in blue ink, reading "P. Miguel Márquez" followed by a stylized monogram or initial.

P. Miguel Márquez Calle OCD.
Generale Overste